

Polkka

Polkan
vastuullisuusohjelma

Sisällys

Johdanto.....	2
1. Ympäristövastuullisuus	2
1.1 Ruokalistasuunnittelu.....	2
1.2 Lähiruoka ja kotimaisuus	3
1.3 Hävikki	3
1.4 Puhtauspalvelut.....	4
1.5 Pakkaustarvikkeet ja logistiikka.....	5
1.6 Energia, vesi ja jätteet.....	5
2. Sosiaalinen vastuullisuus	6
2.1 Asiakkaat	6
2.1.1 Vuorovaikutus asiakkaiden kanssa.....	6
2.1.2 Asiakkaiden hyvinvointi	7
2.2 Henkilöstö	7
2.2.1 Työhyvinvointi ja työkyky	7
2.2.2 Osaamisen kehittäminen.....	8
2.2.3 Tietosuoja.....	9
2.2.4 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo.....	9
3. Taloudellinen vastuullisuus	10
3.1 Omistajien tukeminen.....	10
3.2 Imagovastuu.....	11
3.3 Riskienhallinta	11
4. Yhteiskuntavastuu	11
4.1 Pohjois-Karjalan elinvoimaisuus	11
4.2 Alueellinen varautuminen.....	12
4.3 Hyvinvointialue.....	12
Toimenpidetaulukko.....	13

Johdanto

Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut oy tuottaa in-house-yhtiönä ateria- ja puhtauspalveluita. Yhtiön omistajina ovat Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä (Siun sote) sekä Joensuun kaupunki. Yhtiön liikevaihdosta pääosa muodostuu omistajille tuotettavista palveluista.

Siun soten arvot vastuullisuus, välittäminen, asiakaslähtöisyys ja yhdenvertaisuus ovat myös Polkan arvoja. Asiakkaiden turvallisuudesta huolehtiminen on Polkan tärkein tavoite. Nämä teemat ohjaavat Polkan vastuullisuutta.

Yritysten sidosryhmien vastuullisuusodotukset kasvavat jatkuvasti. Ei enää riitä, että lakeja ja muita säädöksiä noudatetaan, vaan yrityksiltä odotetaan liiketoimintaan sidottuja vastuullisuustavoitteita ja -tuloksia. Vastuullisuustyön vaikuttavuutta tulee mitata sekä tuloksia raportoida ja viestiä tavoilla, jotka tavoittavat ja vakuuttavat sidosryhmät.

Polkan vastuullisuusohjelman tarkoituksena on toimia katsauksena yhtiön nykytilaan, selvittää sekä lyhyen että pitkän aikavälinkehitystarpeita ja määrittää tavoitteita. Vastuullisuusohjelman avulla Polkka pystyykin kehittämään vastuullisuustyötään systemaattisesti. Polkan vastuullisuusohjelmassa on neljä teemaa: Ympäristövastuullisuus, Sosiaalinen vastuullisuus, Taloudellinen vastuullisuus sekä Yhteiskunta.

1. Ympäristövastuullisuus

Vastuullinen yhtiö tuntee ja hallitsee ympäristövaikutuksensa. Ympäristöasioiden onnistunut hallinta edellyttää järjestelmällistä suunnittelua, ohjausta ja seurantaa. Polkan toiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset ovat energian ja veden kulutus, ruokahävikki, kemikaalien käyttö, ruokakuljetusten aiheuttamat päästöt sekä tuotannossa syntyvät jätteet. Välillisiä ympäristövaikutuksia syntyy elintarvikehankintojen kautta elintarviketuotannosta syntyvistä ympäristövaikutuksista.

Polkka tarjoaa omalla panostuksellaan ympäristövastuullisia ateria- ja siivouspalveluita parhaan kykynsä mukaan. Polkka on valmis sitoutumaan toimenpiteisiin tehdäkseen toiminnastaan entistä kestävämpää ja ympäristöystävällisempää.

1.1 Ruokalistasuunnittelu

Polkan tarjoaman ruuan tulee olla hyvää, tuoretta, terveellistä ja vastuullisesti tuotettua. Ruokalistasuunnittelun ja reseptien kehittämisen päätavoite on valtion ravitsemusneuvottelukunnan suositusten mukaisten tasapainoisten ja maukkaiden aterioiden tarjoaminen eri asiakasryhmille. Erityisen tärkeää suunnittelussa on erikoisruokavalioiden annosmäärien vähentäminen. Ruokalistasuunnittelulla ja raaka-aineiden valinnoilla vaikutetaan valmistettavien erikoisruokavalioiden määrään. Hyvä suunnittelu vähentää raaka-aineiden, energian ja hävikin määrää. Esimerkiksi kala-allergiset koululaiset on ohjattu valitsemaan kasvisruokavaihtoehto erikseen valmistettavan erikoisruoka-annoksen sijasta. Tulokset ovat olleet positiivisia ja tulevaisuudessa eri allergeenien ja ruokavalioiden huomioimista tullaan jatkamaan entisestään reseptien kehittämisvaiheessa.

Polkan ruokalistoilla kasvisruokapäiviä on kerran viikossa kouluissa. Kouluissa tarjottavien kasvisruokien osuus on 64 prosenttia ruokalistalla olevista ruokalajeista. Päiväkodeissa kasvisruokaa saa halutessaan pyytämällä. Hoivan ruokalistoilla kasvisruokaa on tarjolla viikon aikana kerran lounaalla sekä pääsääntöisesti kaksi kertaa päivällisellä.

Haasteeksi on Polkassa osoittautunut kasvisruokien houkuttelevuus. Reseptien kehittämisellä ja tuotantotavoilla varmistetaan ruoan houkuttelevuus vaarantamatta ravitsemuksellisia vaatimuksia tai ruoan kulutusmäärää. Ruokalistasuunnittelu, reseptiikan uudistaminen ja tuotekehitys ovatkin Polkan systemaattisen kehitystyön osa-alueita.

Kasviksilla on niille luontaiset sesongit, jolloin niiden kasvuolosuhteet ovat optimaaliset ja maku parhaimmillaan. Silloin myös tuotteiden hinta on edullinen, koska tuotanto ja kuljetuskustannukset kasvavat sesonkien ulkopuolella. Satokausiajattelu on Polkassa osana ruokalistasuunnittelua. Tämä vaatii reseptien kehittämistä ja ruokalistojen päivittämistä niin, että sovittujen satokausien tuotteita saadaan sisällytettyä ruokalistoille niille ajankohtaisina aikoina. Reseptien suunnittelussa osallistetaan koululaisia. Suunnitteilla on yläkoulujen kotitalousopettajien kanssa yhteistyössä toteutettava kasvisruokatyöpaja, jossa oppilaat saavat suunnitella kasvisruokareseptejä.

1.2 Lähiruoka ja kotimaisuus

Lähiruoalla ei ole virallista määritelmää, vaan lähiruoka tarkoittaa eri tilanteissa eri asioita. Polkan hankkimien elintarvikkeiden tulee olla tuotettu suomalaisen lainsäädännön ja asetusten mukaisesti niiltä osin kuin tuotantoa on saatavilla. Kotimaisuus tarkoittaa Polkassa kotimaisten raaka-aineiden käyttöä.

Polkka valitsee lähitoimittajan tai lähitoimittajan tuotteen aina kun se on mahdollista. Tarjouskilpailujen kriteerit ottavat huomioon ravitsemuksen ja muun laadun rinnalla ympäristön ja kestävän kulutuksen, sesonginmukaisuuden ja tuoreuden. Lähiruoan osuutta seurataan ydinmittarilla. Vuonna 2020 lähiruoan osuuden tavoitteena oli 16 % kaikista käytössä olevista raaka-aineista ja sen ylityttyä vuodelle 2021 tavoitteeksi asetettiin 18 %.

Innovatiivisen hankinnan kautta ruokalistalle on lisätty seitanpihvi. Tämä toteutettiin yhteistyössä paikallisen osuuskunnan kanssa. Seitanpihviissä hyödynnetään myös lähituottajan hernejauhoa. Lähiruoan hankinnassa tullaan edelleen hyödyntämään dynaamista hankintajärjestelmää ja innovatiivista hankintakumppanuutta.

Polkan tarjoamien ateriapalveluiden raaka-aineiden kotimaisuusaste oli 77 % vuonna 2020. Raaka-aineista kotimaisia ovat kaikki lihatuotteet, lukuun ottamatta riistakäristystä. Polkka on myös siirtynyt käyttämään kotimaista kalaa lohen ja lohpihvien muodossa. Näiden lisäksi etsitään tuotteita kotimaisesta järvikalasta, jota halutaan hyödyntää entistä enemmän. Kotimaisuusastetta on nostettu myös lisäämällä kotimaisia marjoja ruokalistalle. Kotimaisten tuotteiden osuuden lisäämistä jatketaan edelleen. Polkassa seurataan kotimaisuusastetta ja seuranta varten luodaan tarvittava mittaristo.

1.3 Hävikki

Ravitsemispalveluissa noin 20 % valmistetusta ruoasta päätyy Suomessa hävikkiin. Turhaan tuotettu ruoka kuormittaa sekä taloutta että ympäristöä. Toimivimmat keinot hävikin vähentämiseen ovat asian tiedostaminen ja omalle yritykselle sopivimpien hävikhallintakeinojen löytäminen. Hävikkimäärien säännöllinen mittaus on tärkeässä roolissa sen vähentämisessä.

Polkan palveluissa syntyy tilaus-, lautas- ja keittiöhävikkiä. Keittiöissä hävikin määrää on pystytty vähentämään hyvin, eikä sitä koeta ongelmaksi. Suurimman osan hävikistä muodostavat tilaus- ja lautashävikki. Lautashävikki on ruokailijan lautaseltaan biojäteastiaan jättämän ruoan määrä. Tilaushävikki puolestaan kertoo paljonko tilatusta ruokamäärästä jää keittiöön syömättä. Polkka on kirjannut listan työkaluja, joilla hävikkiä pyritään vähentämään. Näitä työkaluja on muun muassa keittiöiden lautas- ja

tilaushävikin kirjaaminen päivittäin Sensire-ohjelmaan. Tietoja hyödynnetään trendien tunnistamisessa ja ruokalistasuunnittelussa, tilauksien ennakkoinnissa ja sopivien pakkauskokojen selvittämisessä.

Tikkamäen sairaalassa on käynnissä osastojen lautashävikkielvytys. Tikkamäen potilasannokset kasataan tarjottimille kunkin osaston tilausten mukaan. Astiahuollossa on huomattu, että tarjottimia tulee takaisin koskemattomina. Syitä ja ratkaisuja tähän selvitetään yhdessä Siun soten kanssa tavoitesuunnitelmien mukaisesti.

Syksyllä 2021 aloitetaan lautashävikin vähentämiseen liittyvä hanke biovaakakokeilulla kahdessa koulussa. Tavoitteena on vähentää lautashävikkiä pitkällä aikavälillä. Aikaisempien kokeilujen perusteella tiedetään, että lautashävikki vähenee kampanjalla väliaikaisesti, mutta nousee takaisin alkuperäisiin lukuihin kampanjan loputtua. Kokeilun perusteella päätetään, laajennetaanko biovaakojen määrää kaikkiin kouluihin.

Polkan tarkoituksena on jatkuvasti pienentää tavoitteitaan lautashävikin suhteen sekä päästä Joensuun kaupungin ilmasto-ohjelman asettamiin tavoitteisiin. Ilmasto-ohjelmaan on kirjattu, että kouluissa ja päiväkodeissa syntyvä ruokahävikki pyritään puolittamaan vuoteen 2025 mennessä vuoden 2013 määrästä, joka oli 15,5 g/ruokailija. Lautashävikin vähentäminen on hyvinvointitoimialan ja Polkan yhteinen tavoite. Polkan ydinmittareihin kuuluva lautashävikkitavoite on 12 g/asiakas.

Polkan ateriapalveluiden kohteissa ruokaa saa ottaa tarpeen mukaan, minkä vuoksi on haasteellista löytää tasapaino tilaushävikin ja ruoan liian aikaisen loppumisen välillä. Tilaushävikin vähentäminen on Polkan jatkuva tavoite ja yksi kuukausittain seurattavista ydinmittareista. Tavoitetaso on vuonna 2021 12 % ja siihen on päästy joinain kuukausina.

1.4 Puhtauspalvelut

Puhtauspalveluiden vastuulla on osaltaan tehdä tiloista turvallisia ja viihtyisiä sekä huolehtia pintojen säilymisestä siisteinä mahdollisimman pitkään. Tasokas siivous vaikuttaa myös sisäilman laatuun. Laadukas puhtaustaso saadaan aikaan yhteistyössä asiakkaan kanssa. Tästä onnistuneita esimerkkejä ovat mm. eritetahrasivous ja leikkaussalien siivouksen uudistaminen.

Ympäristön kannalta merkityksellisintä puhtauspalveluissa on kemikaalien asianmukainen käyttö mikä liittyy myös puhtauspalvelun tuottamaan tilojen turvallisuuteen. Puhdistusaineiden oikeaan annosteluun on vuosia kiinnitetty huomiota annostelukoulutuksella ja annosteluvälineitä hankkimalla. Lisäksi välineiden ja laitteiden valinnalla on merkitystä puhtauspalvelun ympäristövastuussa.

Polkka on kartoittanut kemikaalittoman siivouksen ja ympäristöystävällisten pesuaineiden vaihtoehtoja. UV-valon, puhdistetulla vedellä siivoamisen ja mikrobeihin perustuvan menetelmän mahdollisuuksiin on tutustuttu, mutta ennen metodien testausta käytännössä tarvitaan lisää tutkimustietoa. Kemikaalittomassa siivouksessa Polkalla on käytössä konemenetelmissä erikoislaikkoja kohteissa, joihin ne lattiamateriaalin puolesta soveltuvat. Niitä käytetään ilman kemikaaleja ja teho perustuu laikan rakenteeseen ja koneen tuottamaan mekaaniseen työhön.

Mikrokuitujen käyttö on laajentunut puhtauspalvelussa. Oikein hoidettuna mikrokuituliinat ovat ympäristön kannalta kestävä valinta sillä mikrokuituliinojen käyttäminen vaatii vähemmän pesuainetta ja vettä. Polkan puhtauspalveluissa ollaan tietoisia mikromuovien muodostamasta ongelmasta. Huonokuntoiset, mikrokuituja ja -muoveja vapauttavat liinat vaihdetaan uusiin ja tämä vaatii toimivaa

informaatioketjua ja yhteistyötä pesulapalvelun kanssa. Myös pesulassa voidaan pesun yhteydessä vähentää mikrokuitujen ja -muovien pääsyä vesistöön.

Ympäristöystävällisiä pesuaineita on ollut kokeilukäytössä Polkan eri kohteissa. Käyttöä lisätään hankintasopimusten uusimisen yhteydessä ja kokemusten perusteella. Hygieniayksikkö testaa tarvittaessa ovatko tuotteet riittävän tehokkaita sairaalasiivoukseen.

Puhtausalan kehitystä ympäristöystävällisyyden osalta seurataan jatkuvasti. Siivousaineiden kotimaisuuteen ja ympäristöystävällisyyteen halutaan panostaa tulevaisuudessa. Pesuaineille ja välineille määritellään hankintavaiheessa kriteerit, joilla varmistetaan laatuvaatimukset ja soveltuvuudet käyttötarkoituksiin. Asiakasturvallisuus on keskeisin laatuvaatimus. Hankintalaki kuitenkin estää kotimaisuuden käytön hankintakriteerinä. Jatkossa harkitaan työllistämisehdon sisällyttämistä hankintoihin. Yhteistyössä tavarantoimittajan kanssa on tarkoitus kehittää mittareita, joiden avulla seurataan kemikaalien käyttömääriä sekä ympäristösertifioitujen aineiden ja kotimaisten aineiden osuutta kokonaisuudesta. Realistiset tavoitetasot määritellään mittareiden valmistuttua.

1.5 Pakkaustarvikkeet ja logistiikka

Polkan ympäristövastuullisuuteen kuuluu pakkausmateriaalien ja logistiikan aiheuttamien ympäristövaikutusten huomioiminen. Pakkausmateriaaleissa tavoitellaan kierrätettäviä ja uusiutuvista raaka-aineista valmistettuja tuotteita. Polkka välttää tuotteiden uudelleenpakkausta keittiöissä koostaessaan kotipalveluaterioita sekä kilomyynnissä.

Ruokakuljetukset hankitaan Joensuun kaupungilta ja valmistelua tehdään Pohjois-Karjalan hankintatoimen kanssa yhdessä. Kuljetussuunnittelun ja kuljetusten optimoinnin tekee Joensuun kaupungin logistiikkapalvelut, ja ruokakuljetuksia on vähennetty ja keskitetty paremmin päästöjen vähentämiseksi. Kilpailutuksessa kuljetusautoille on asetettu ympäristövaatimukseksi Euroopan unionin tyyppihyväksyntädirektiivin mukainen Euro-6-päästöluokka. Elintarviketoimituksissa kuljetuksia on yhdistetty. Esimerkiksi maito-, liha- ja pakastetuotteet kuljetetaan yhdellä autolla kolmen sijasta. Keittiöitä on myös ohjeistettu tilaamaan raaka-aineita kerran viikossa säilytystilat ja säilyvyys huomioiden, mikä vähentää kuljetuksia. Puhtauspalveluissa tarvikkeet tilataan toimittajilta, jotka kuljettavat tuotteet kohteisiin. Toimitustiheyttä vähennetään varastotilojen sallimassa mitassa. Tuotteiden ja pakkausten logististen ratkaisujen on oltava mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavia.

1.6 Energia, vesi ja jätteet

Energian ja veden käyttöön kiinnitetään huomiota kaikessa Polkan palvelutuotannossa. Polkan ateriapalveluissa edistetään kestävästä kehitystä ohjaamalla laitteiden käyttöä todellisen tarpeen mukaan. Näin energian ja veden käyttöä saadaan mahdollisimman tehokkaaksi kylmäsäilytystilojen, ruoanvalmistuslaitteiden sekä astiahuollon osalta.

Energiatehokas keittiö on myös työympäristön kannalta palkitseva. Hukkakulutusta ja valmistusaikoja voidaan lyhentää ajastimilla, lämpömittareilla tai automatiikalla varustetuilla kypsennyslaitteilla. Teknisillä ratkaisuilla, laitevalinnoilla ja oikeilla käyttöajoilla ja -lämpötiloilla on suora vaikutus työympäristön toimivuuteen ja olosuhteisiin.

Puhdistuspalveluiden ympäristökuormitukseen vaikuttavat eri toiminnoissa kuluvan sähkön, polttoaineen ja veden määrä sekä syntyvä jäte. Koneiden käyttäminen säästää veden lisäksi myös työntekijöiden työkykyä. Puhtauspalveluiden käyttöön tulevien pesuaineiden kilpailutuksessa huomioidaan ympäristön

kuormitus. Puhtauspalveluissa käytetään mahdollisimman paljon tiivisteitä, josta valmistetaan siivouksessa käytettävää käyttöliuosta. Se on keino välttää pakkausjätteen syntymistä ja veden kuljettamista.

Vedettömällä siivoamisella pyritään vähentämään veden ja energian kulutusta. Liinoja kostutetaan vain tarvittu määrä, jolloin niiden käyttäminen säästää veden lisäksi myös pesuaineita. Polkka on tehnyt linjauksen roskapussien käytön minimoimisesta. Roskakoria tyhjennettäessä kertakäyttöinen roskapussi menee aina sekajätteeseen työturvallisuussyistä. Tällä tavoin Polkka vähentää muovinkäyttöään. Kestokäyttöisten jättesäkkien käyttömahdollisuuksia selvitetään jatkossa.

Parannuskohteena Polkan toiminnassa on muovin kierrättäminen. Isoimmista kohteista syntyvästä jätteestä muovin osuus on suuri. Kierrätyksen käynnistäminen vaatii yhteistyötä kiinteistöhuollon kanssa. Pakkausmateriaalien kierrätettävyyden selvittäminen tapahtuu jo hankintavaiheessa. Polkan tavoitteena on vaihtaa kaikki ateriapakkaukset uusiutuvista ja kierrätettävistä materiaaleista valmistettuihin vuoteen 2025 mennessä.

2. Sosiaalinen vastuullisuus

Polkka on tietoinen vaikutuksestaan yhteiskuntaan ja eri ihmisryhmiin. Yhtiö toimii aktiivisesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa varmistaakseen sosiaalisen vastuun toteutumisen. Polkalle on tärkeä tarjota palveluita, joissa korostuu asiakkaiden hyvinvointi ja turvallisuus. Työnantajana Polkka varmistaa yhdenvertaisen ja terveellisen työympäristön ja työolosuhteet sekä toimii yhteiskunnan kannalta kestävästi ja vastuullisena yhtiönä.

2.1 Asiakkaat

Polkan asiakaskuntaan lukeutuu monen tyyppisiä asiakkaita. Maksaja-asiakas on sopimuksen tekijä, joka määrittää hinnan ja palvelutason. Palvelutarveasiakas on työkohteessa oleva yhteistyökumppani, esimerkiksi koulun rehtori. Käyttäjäasiakas on päivähoitolapsi, oppilas, asukas tai potilas, yksikön työntekijä tai omainen, kohteen työntekijä tai vierailija, ja sisäiseksi asiakkaaksi kutsutaan Polkan omia työntekijöitä. Polkan velvollisuus on huolehtia sovitun tason mukaisista palveluista sekä asiakkaiden turvallisuudesta. Palveluissa joustetaan asiakkaiden tarpeiden mukaisesti, kuitenkin tasaisen laadun ja turvallisuuden kärsimättä.

2.1.1 Vuorovaikutus asiakkaiden kanssa

Polkan nettisivuilla on saatavilla tietoa Polkan toiminnasta ja yhtiöstä. Sivuilta löytyvät muun muassa yhteystiedot, ajankohtaiset uutiset sekä tiedot avoimista työpaikoista ja uramahdollisuuksista Polkan palveluksessa. Lisäksi on tarjolla asiakkaille tärkeitä tietoja ja dokumentteja, esimerkiksi ajantasaiset ruokalistat sekä erityisruokavaliolomakkeet.

Asiakasvuorovaikutuksen parantaminen on tunnistettu yhdeksi toiminnan kehittämiskohteeksi ja toimenpiteiden suunnittelu on käynnistetty. Nettisivuilla informoidaan jatkossa enemmän yhtiön toiminnasta ja ympäristöystävällisyydestä sekä kerrotaan lähellä tuotetuista elintarvikkeista ja niiden kotimaisuudesta. Koululaisten osallistaminen ateriasuunnitteluun eri tavoin on käynnistetty.

2.1.2 Asiakkaiden hyvinvointi

Polkan tärkein prioriteetti on käyttäjäasiakkaiden (tämän jälkeen asiakkaiden) turvallisuus ja tyytyväisyys. Työntekijöiden huolellisuus on avainasemassa erityisesti sairaalasiivouksessa sekä ateriapalveluissa erityisruokavalioiden suhteen. Asiakkaiden hyvinvoinnista huolehditaan muun muassa pintojen puhtaudella, hyvällä sisäilmanlaadulla sekä takaamalla asiakkaiden kylläisyys ruoan vapaalla ottamisella.

Oiva on elintarvikevalvonnan tarkastustietojen julkistamisjärjestelmä, jota Ruokavirasto koordinoi. Oivan avulla elintarvikeviranomaiset arvioivat yritysten elintarviketurvallisuutta, minkä lisäksi keittiöissä suoritetaan mikrobiologisia mittauksia ruoan ja pintojen puhtaudesta ja tuotekehityksen yhteydessä säilyvyydestä toteutetaan laboratoriotutkimukset.

Osana Polkan itsenäisesti toteutettavaa seuranta- ja OmaOivaAteria- ja OmaOivaPuhtaus-mittaukset, jotka aloitettiin syksyllä 2020. OmaOiva-mittaukset ovat ateria- ja siivouspalveluissa suoritettavia aistinvaraisia ja visuaalisia selvityksiä, jotka tehdään kohteissa kahden vuoden välein. Mittauksien toteuttaminen on alueiden palveluesimiehien vastuulla. Mittauksissa arvioidaan tilojen visuaalista laatua, henkilökunnan työvaatetusta ja ulkoista olemusta, ohjeistuksen noudattamista, työn organisointia, hygieniakäytäntöjä sekä turvallisuusasioita.

Polkka noudattaa ateriapalveluissaan ravitsemussuosituksia. Uudet pohjoismaiset ravitsemussuositukset julkaistaan 2022 ja ne huomioidaan Polkan ruokalistasuunnittelussa jatkossa.

2.2 Henkilöstö

Yhtiön palveluksessa on keskimäärin 500 työntekijää, joista kokoaikaisia työsuhteita on 88 %. Yhtiön henkilöstön keski-ikä on 50 vuotta ja suurin henkilöstöryhmä on yli 60-vuotiaat, joita on noin 19 % kokonaisyhteisöstä. Eläköitymisen ennustetaan olevan tulevina vuosina noin viisi prosenttia Polkan vakituisista työntekijöistä.

Henkilöstön perehdytys tapahtuu portaittain. Tervetuloitotuksista edetään Polkan yleisesittelyn kautta omaa työtiimiin ja omiin työtehtäviin tutustumiseen. Viidentenä ja viimeisenä portaana on palautevaihe, jossa kerrataan perehdyttämiseen liittyvät asiat ja kerätään palautetta puolin ja toisin. Hyvä ja henkilökohtainen perehdyttäminen antaa uudelle työntekijälle varmuutta oman työnsä tekemiseen sekä opastaa käytössä oleviin toimintatapoihin ja -malleihin. Toimiva perehdytys edesauttaa tekemään työtä turvallisesti ja laadukkaasti. Polkan perehdytysprosessia kehitettiin talvella 2020–2021 ja sen jälkeen uusilta työntekijöiltä saatu palaute on ollut positiivista. Myös työtapaturmien lukumäärä on vähentynyt. Viiden portaan perehdytysprosessi on todettu toimivaksi käytännöksi.

2.2.1 Työhyvinvointi ja työkyky

Polkalle on tärkeää huolehtia oman henkilöstönsä hyvinvoinnista varmistaakseen parhaan mahdollisen työilmapiirin. Työntekijöiden hyvinvointi ja työkyky ovat tärkeimpiä voimavaroja yhtiön takana. Polkka tarjoaa työntekijöilleen ePassin, jonka voi hyödyntää liikuntaan, kulttuuriin tai hierontaan. Yhtiön ravintoloissa työntekijät saavat syödä henkilökuntahinnalla, ja Polkan henkilökortilla saa alennusta monien yritysten tuotteista ja palveluista.

Yhteistoimintalain mukaisesti Polkalla on päivitetty henkilöstö- ja koulutussuunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuodelle 2021. Jatkossa tästä dokumentista käytetään nimitystä henkilöstösuunnitelma. Polkan henkilöstösuunnitelman lähtökohtana on käytetty yhtiön strategiaa ja tavoitteita. Tietoa on koottu koko yhtiön toimintaympäristöistä.

Työsuojelun toimintaohjelma 2021–2022 on jatkoa edellisille työsuojelun toimintaohjelmille 2019–2020 ja 2017–2018. Työsuojelun toimintaohjelma perustuu työturvallisuuslakiin (738/2002), jonka 9 §:ssä säädetään, että työnantajalla on oltava turvallisuuden ja terveellisyys edistämiseksi ja työntekijöiden työkyvyn ylläpitämiseksi tarpeellista toimintaa varten ohjelma, joka kattaa työpaikan olojen kehittämistarpeet ja työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutukset. Työsuojelun kehittämiskohteet ajalle 2021–2022 ovat työterveyshuollon yhteistyön jatkuva kehittäminen ja uusien yhteistoimintamallien käyttöönotto ja tehostaminen sekä työterveyshuollon toimintasuunnitelman päivittäminen. Työsuojelun prosessien kehittäminen jatkuu perehdyttämisen ja työturvallisuushavaintojen ja työtapaturmien selvittämisen osalta.

Polkalla on työterveyshuollon toimintasuunnitelma, joka tarkistetaan vuosittain. Suunnitelman toimivuutta arvioidaan seuraamalla toimenpiteiden vaikuttavuutta asiakasorganisaatioiden työympäristössä ja työyhteisössä. Arviointiin kuuluu työntekijöiden altistumisten, työtapaturmien, ammattitautien, terveydentilan, työkyvyn sekä sairauspoissaolojen seuraaminen. Työterveyshuollon omat toimintatavat kuuluvat tarkistamisen piiriin samoin kuin tavoitteiden ja toimenpide-ehdotusten toteutuminen. Polkka panostaa hyvään ergonomiaan, oikeisiin työvälineisiin ja työtapoihin osana ennaltaehkäisevää työhyvinvointia ja työtapaturmien ehkäisyä.

Osana työterveyshuollon suunnitelmaa on varhaisen tuen malli, jonka tarkoitus on tukea esimiestyötä. Esimies saa ilmoituksen, kun työntekijän sairauspoissaolojen raja tulee täyteen. Tällöin esimiehen tulee käydä työntekijän kanssa keskustelu siitä, miten mahdollisia poissaoloja voidaan vähentää ja ehkäistä. Työterveyshuolto ja työsuojelu otetaan mukaan keskusteluun, jos sille on tarve. Henkilöstön hyvinvointi perustuu pitkälti esimiesten aktiivisuuteen ja valppauteen oman henkilökuntansa jaksamisesta.

Polkka on päihteetön työpaikka. Alkoholien, lääkkeiden ja huumeiden väärinkäytön ennaltaehkäisy on osa työsuojelua. Työntekijöillä on oikeus häiriöttömään ja turvalliseen työympäristöön, joten Polkan päihdeohjelman tavoitteena on ennaltaehkäistä päihdehaittoja, tukea työntekijöiden työkykyä, vähentää päihderiskejä ja ratkaista ongelmatilanteita sekä luoda yhteiset pelisäännöt.

Polkka on toteuttanut Mitä kuuluu? -kyselyn vuosittain vuodesta 2017 lähtien. Viimeisimmän vuonna 2020 tehdyn kyselyn vastauksista nousi esiin se, että työstä palautuminen on huonontunut verrattuna aiempiin vuosiin. Tämän lisäksi muutamassa vastauksessa on tullut esiin kiusaamistilanteita. Polkalla on nollatoleranssi työpaikkakiusaamiselle. Työyhteisön ristiriitatilanteiden selvittelyyn on Polkassa yhdenmukaiset toimintamallit. Työhyvinvointikyselyn tuloksista esiin nousutta työstä palautumista seurataan ja tarvittaessa käynnistetään toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi.

2.2.2 Osaamisen kehittäminen

Esimiehet tarvitsevat tietoa ja taitoa oman sekä työntekijöiden työhyvinvoinnin ylläpitämiseen. Esimiesten ja ohjaajien perehdytys- ja ohjaustaitoja vahvistetaan videoiden avulla. Yhteistoiminnallisissa mallissa asioita valmistellaan henkilöstön kanssa, niin että johtoryhmä kokoontuu usein keskustelemaan yhtiön tilanteesta työsuojelu kanssa.

Koulutukset toteutetaan pienryhmäkoulutuksina, joten ne voidaan suunnitella ja kohdentaa tarpeiden mukaisesti. Kaikilla henkilöstöryhmillä on mahdollisuus osallistua koulutuksiin. Ikääntyville työntekijöille voidaan kohdentaa erityisesti heidän tarpeitaan vastaavaa koulutusta, ohjausta ja opastusta. Myös pitkältä työlomalta palaaville henkilöille voidaan järjestää koulutusta ja perehdytystä tarvittaessa.

Osaamiskartoituksissa selvitetään osaamisen yleinen taso, ydinosaamisen vahvuudet sekä kehittämisaalueet.

Henkilöstön urapolkumalli otettiin käyttöön vuoden 2020 aikana. Sen tavoitteena on tarjota henkilöstölle mahdollisuuksia uralla etenemiseen yhtiön sisällä. Ensimmäinen hanke toteutettiin esimiesurapolkuna, ja tulevia urapolkumalleja on suunnitteilla työntekijätasolla. Työkierrossa työntekijän osaamista kartutetaan vaihtamalla työtehtävien kohdetta tai laatua. Työkierto voi olla muutaman päivän mittainen tai kestää sovitun kuukausimäärän. Myös esimiestehtävissä toteutetaan työkiertoa, jossa kaksi esimiestä vaihtaa tehtäviä keskenään.

Polkan kehitystavoitteena on yhteisten, tehokkaiden toimintamallien luominen ja niiden käytäntöön saattaminen. Tähän kuuluu toimintaa selkeyttäviä toimenpiteitä kuten prosessikartta, jonka tarkoituksena on luoda Polkalle laatujärjestelmän perusteet sekä määritellä prosessien rajapinnat.

2.2.3 Tietosuojaja

Polkan tietosuojan kehittämissuunnitelma otettiin käyttöön vuonna 2018. Henkilöstö kävi läpi Granite-tietosuojakoulutuksen, ja tietopyyntölomakkeet sekä tietosuojaselosteet siirrettiin Polkan nettisivuille. Tarpeettomat sähköiset rekisterit ja paperiset dokumentit tuhottiin. Tietosuojavastaava raportoi tilanteesta johdolle vuosittain marraskuussa. Verkkoympäristön ja tiedostojen siivous, tiedostokansioiden käyttöoikeuksien rajaaminen sekä toimiston paperittomuus paransivat huomattavasti tietosuojaa.

Viimeisimpänä tietosuojaa on parannettu salatun sähköpostin kohdennetulla käytöllä ja tietosuojaja-asioiden nostamisella osaksi perehdytystä. Toukokuussa 2021 otettiin käyttöön kaksivaiheinen tunnistautuminen O365-palvelun ulko-verkon käyttöön. Tietosuojasuunnitelmaa ja -politiikkaa päivitetään säännöllisesti ja tietosuojariskien arviointimallia kehitetään. Tietosuojavastaavalle on tarpeen nimetä varahenkilö.

2.2.4 Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Polkan sukupuolijakauma on vahvasti naisvaltainen, noin 95 % vakinaisista työntekijöistä on naisia. Polkan vuonna 2021 päivitetyn tasa-arvosuunnitelman tärkeimpiä kohteita ovat palkkauksen tasapuolisuus, työolojen kehittäminen kaikille sukupuolille sopivaksi sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen. Työnhakuilmoitukset ovat sukupuolineutraaleja ja valintakriteerit tasa-arvoisia: mikään sukupuoleen liittyvä seikka ei vaikuta rekrytointiin. Samanlaista tasa-arvoisuutta noudatetaan myös eri-ikäisten työnhakijoiden kohdalla.

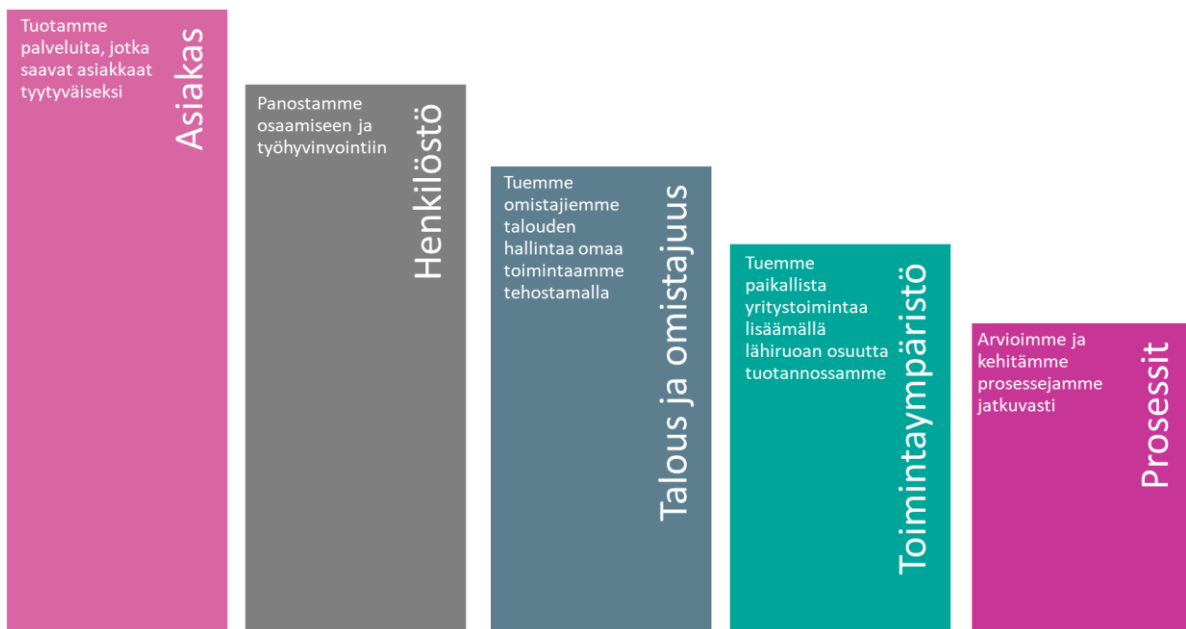
Polkassa noudatetaan ihmisten yhdenvertaisuuden ja kunnioittamien periaatteita. Hyväksyvää, keskustelevaa, avointa ja sallivaa ilmapiiriä rakennetaan tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Jos syrjintää esiintyy, siihen puututaan välittömästi. Polkassa ei hyväksytä epäasiallista kohtelua eli häirintää, kiusaamista tai muuta epäasiallista käytöstä. Polkalla on ohjeet häirinnän ja epäasiallisen kohtelun torjumiseksi, jotta työyhteisössä kaikilla olisi turvallista olla. Käyttäytymis- ja toimintaohjeet koskevat kaikkia Polkan työntekijöitä. Ohjeiden noudattamatta jättäminen tarkoittaa säännön rikkomista ja työvelvoitteen laiminlyöntiä.

Polkan arvomaailman mukaisesti jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä taustasta tai vakaumuksesta. Monimuotoisuus koetaan rikkautena ja mahdollisuutena, joka tukee yhtiön kehitystä.

3. Taloudellinen vastuullisuus

Polkan taloudelliseen vastuullisuuteen kuuluu yhtiön omistajiin ja sidosryhmiin liittyvien liiketoiminnan taloudellisten vaikutuksien tunnistaminen, ja siihen sisältyy huolehtiminen liiketoiminnan kannattavuudesta ja tehokkuudesta. Taloudellinen vastuu toimii perustana muille yritys vastuun osa-alueille, sillä ilman taloudellista kestävyttä on vaikea toteuttaa ympäristöllisesti ja sosiaalisesti vastuullista toimintaa. Taloudellinen ja ekologinen tehokkuus yhä useammin tukevat toisiaan. Kehittämällä prosesseja ja menetelmiä tehokkaammiksi, säästyy samanaikaisesti sekä rahaa että ympäristöä. Polkka haluaa olla hyvä työnantaja, luotettava kumppani ja yritys kansalainen, joka pystyy vastaamaan sidosryhmiensä tarpeisiin ja tukemaan monella tapaa myös ympäröivää yhteiskuntaa.

Polkan strategiset tavoitteet vuodelle 2021 ovat asiakkaat tyytyväisiksi saavien palveluiden tarjoaminen, osaamiseen ja hyvinvointiin panostaminen sekä prosessien jatkuva arviointi ja kehittäminen. Yhtiön tavoitteena on myös tukea omistajien talouden hallintaa omaa toimintaa tehostamalla sekä paikallisen yritystoiminnan tukeminen lisäämällä lähiruuan osuutta tuotannossaan.

3.1 Omistajien tukeminen

Polkka on omistajiensa eli Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän ja Joensuun kaupungin in-house yhtiö. Liikevaihdosta 98,8 % muodostui omistajille tai niiden tytär- ja osakkuusyhtiöille myydyistä palveluista ja henkilöstöruokailusta. Vastuullisen taloudenpidon tavoitteena on yhtiön oman talouden tasapaino ja sen myötä omistajien talouden tukeminen, palkanmaksukyky ja muiden taloudellisten sitoumuksien ja yhteiskunnallisten velvoitteiden hoitaminen vastuullisella tavalla. Polkka seuraa aktiivisesti yhteiskunnan tilannetta ja reagoi tarvittaessa niin, että omalla toiminnallaan tukee omistajien tilannetta esimerkiksi vaikean taloustilanteen vallitessa.

3.2 Imagovastuu

Yhteisen imagovastuun nimissä Polkka sitoutuu pitämään huolen omasta imagostaan ja tukemaan omistajiensa julkisuuskuva. Tätä tavoitellaan huolehtimalla oman toiminnan laadukkuudesta ja myönteisestä sisäisestä viestinnästä omistajien ja niiden konsernien asioista. Tarvittaessa yhteiset linjaukset varmistetaan yhdessä omistajien kanssa.

EU-direktiivin perusteella tulee organisaatioille syntymään velvoite perustaa ilmoituskanava mahdollisten väärinkäytösepäilyjen ilmoittamista varten. Uudet lait tullaan hyväksymään viimeistään joulukuussa 2021. Ilmoituskanavan perustaminen on Polkka-yhtiössä valmisteilla.

3.3 Riskienhallinta

Taloudellisesti vastuullisena yhtiönä Polkan on oltava taloudellisesti kannattava ja tehokas. Yhtiön toimintaan ei liity merkittäviä rahoitusriskejä. Liiketoimintaa vaarantavia riskejä voivat olla äkilliset ja ennakoimattomat häiriöt sähkön- tai vedenjakelussa, häiriöt tietojärjestelmissä tai tulipalot. Vahinkoriskit on vakuutettu toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, ja yhtiöllä on voimassa asianmukaiset vahinko- ja keskeytysvakuutukset. Operatiivisista riskeistä merkittävimpiä ovat asiakkaille tarjottavaan ruokaan liittyvät laatupoikkeamat. Polkka huolehtii jatkuvasti näiden poikkeamien tunnistamisesta ja korjaamisesta. Henkilöstöriskejä tunnistetaan systemaattisilla kartoituksilla ja vähennetään kartoitusten perusteella tehtävillä parantamistoimenpiteillä.

4. Yhteiskuntavastuu

4.1 Pohjois-Karjalan elinvoimaisuus

Polkka on Pohjois-Karjalan mittakaavassa iso yritys ja sen tavoitteena on mahdollisuuksiensa mukaan tukea Pohjois-Karjalan alueen elinvoimaisuutta. Yhtiö on suuri työnantaja, sen palveluksessa on yli 500 työntekijää. Polkan tavoitteena on olla haluttu ja vastuullinen työnantaja. Yhtiöllä on työllistävä vaikutus Pohjois-Karjalassa myös epäsuorasti. Se työllistää hankkimalla paikallisia tuotteita ja palveluita sekä tekemällä yhteistyötä Pohjois-Karjalassa toimivien yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa.

Polkka tekee tiivistä yhteistyötä Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian kanssa omien palvelutuotantosektoreiden ammattitaidon ja kiinnostavuuden kehittämiseksi. Yhteistyö aloitettiin elokuussa 2019 ja tarkoitus on vahvistaa yhteistyötä ammattitaidon ja osaamisen ylläpitämisen ja kehittämisen kautta. Yhteistyö tarkoittaa käytännössä erilaisia koulutus- ja kehittämispalveluita, kuten henkilöstön osaamiskartoituksia, eri alojen tutkintojen suorittamista, työpaikalla tapahtuvaa oppimista sekä opiskelijarekrytointia. Polkka työllistää opiskelijoiden lisäksi myös työkokeilijoita sekä tarjoaa kesätöitä nuorille vuosittain.

Polkka priorisoi tavara- ja palveluhankinnoissa paikallisia toimijoita silloin kun se on hankintalainsäädännön puitteissa mahdollista. Polkka tekee merkittävää kehitystyötä ateriapalveluiden omavalvonnan sektorilla yhteistyössä paikallisen toimijan kanssa. Hankintalain innovatiivista kumppanuusmallia on käytetty uusien ateriatuotteiden kehittämisessä ja siinä on ollut tavoitteena lisätä paikallisten elintarviketuottajien valikoimaa ja volyymia. Uusi innovaatiokumppanuuteen perustuva elintarvikehankinta tullaan käynnistämään vuoden 2023 aikana.

4.2 Alueellinen varautuminen

Polkan häiriötiloihin varautuminen on hyvällä tasolla. Valmiussuunnitelma on ajan tasalla ja sitä päivitetään säännöllisesti. Tunnistettuja häiriötilanteita ja niistä selviytymistä harjoitellaan systemaattisesti.

Pohjois-Karjalan alueella keskeisenä toimijana Polkan tavoitteena on pystyä tukemaan muiden toimijoiden palveluntuotantoa kriisitilanteessa. Polkan toiminta-alue on nykyisellään laaja ja ympäryskuntien auttaminen osa yhtiön varautumista. Polkan toiveena on, että apua saadaan tarvittaessa myös tilanteessa, jossa Polkka tukea tarvitsisi. Koronapandemian aikana varauduttiin tilanteeseen, jossa kokonaisia keittiöitä jouduttaisiin sulkemaan korona-altistumisten takia.

4.3 Hyvinvointialue

Valtakunnallisen sote-uudistuksen osana on perustettu uusi Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, johon sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät tulevat siirtymään vuoden 2023 alussa. Polkka tulee samassa yhteydessä siirtymään Siun sote -konsernista hyvinvointialuekonserniin.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä tulee sote-sektorin tukipalveluhankintojen toimintatapa muuttumaan, koska kunnat eivät voi niitä enää hyvinvointialueelle tuottaa. Uuden toimintamallin valmistelu on käynnistetty syksyllä 2021. Polkka pystyy tulevaisuudessa vastaamaan nykyistä suuremmasta kokonaisuudesta, jos tällaiseen ratkaisuun päädyttäisiin. Kunnista sote-lainsäädännön perusteella siirtyvien työntekijöiden kannalta Polkkaan siirtyminen on työsuhteiden näkökulmasta turvallinen vaihtoehto.

Polkan rooliin kuuluu aktiivinen osallistuminen muutoksen valmisteluun. Polkka tuottaa tarvittaessa näkökulmia ja valmisteluaineistoa hyvinvointialueen virallisille valmistelu- ja päätöksenteko-organisaatioille.

Toimenpidetaulukko

Kehittämistavoitteet	Toimenpiteet	Tavoitetulos
Ympäristöystävällisten (sertifioitujen) siivoustuotteiden käyttöä lisätään	Kartoitetaan soveltuvat tuotteet ja käyttökohteet Hankinnoissa huomioidaan ympäristövaikutukset	Ympäristöystävälliset siivousaineet käytössä (soveltuviissa kohteissa)
Muovin kierrättämisen aloittaminen isoimmissa kohteissa	Käynnistetään yhteistyö muovin kierrättämisestä kiinteistöhuollon kanssa	Muovin kierrätys toiminnassa Tikkamäellä ja Siilaisella
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja varmistaminen	Uuden oppimisympäristön luominen	Uusi menettelytapa otettu käyttöön 2023, pilotointi 2022
Pakkaamisen ympäristövaikutusten vähentäminen	Ateriapakkaukset vaihdetaan uusiutuvista ja kierrätettävistä materiaaleista valmistettuihin	Toteutettu 2025 mennessä
Uusien lähituotteiden luominen	Innovaatiokumppanuuteen perustuvan elintarvikehankinnan toteutus	Hankinnan suunnittelu käynnistyy 2023